

NYLONEZKO EURITAKOA

Behin, nylonezko euritako bat ekarri zuten denda batera anai askorekin, eta bidean ez lohitzeko zeraman paperezko soinganeko zuria khendu ostean, dendaren leihoan ipini zuten, jendeak ondo ikus zezaken eskegi-toki batean.

Saihetsak metal zurizkoak zituan, urak herdoiltzen eztituenetari-koak, kirtena oria, Java'ko kanaberazkoa, zurixka adabegietan, kiskaldua eta kafearen kolorezkoa adapoetan, eta korapillo batekin lotuta, sedazko zinta beltz bat, ezkur-itxurazko zintzilikailu banarekin puntetan.

Etzan egon luzaro jendearen aurrean, gizon bat bere begira maitasunez gelditu, dendan sartu, eskatu, zabaldu, "oso polita da. Hauxe da neri atsegin zaitana" esan, itxi herriz, eta erosi zuanean.

Pozik athera zan euritakoa dendatik bere jabe berriarekin. Halako begitada samurrak eta halako hitz eztsuek bihotza irabazi zioten.

Gizonak ere pozik edegi zuan gardasola euri zaparrada gogor baten erdian.

"Hauxe da bai handia!" zion berekiko, euri tantak tela tiretuaren kontra tamborra jo, ta jendea blai blai eta arrapaladan atharrian sartzen zalarik.

Aurreko bidezti gaixo bat, hormaren ondo ondotik zoan euritakorik gabe, eta ohartzeko ithoi baten azpitik igaro zanean, ur hotezko tantak sartu zitzaizkion lepotik, athorra eta haragi artetik, bizkar epeletik behera. Uste gabeko hotza sentitu zuanean hezurretaraino ikharatu zan.

Berehalaxe igaro zan gero handik bere euritakoarekin eta urak tarrapa-rran-rran-rran! egin zuan bere buruaren gainean, lepo eta bizkarreko haragi epela ezertarako ukutu gabe.

"Hau poza!" erran zuan gizonak.

Gardasolpean leihor leihor, ohartzen zuan beste oinezko bidez-

tien bekaitza, atharteetan sartuta gelditzen ziralarik athertuko zan itxaropenarekin, eta pozaren pozaz ezpain-bazterrak jaso irriño batean eta hunela oldoztu zuan:

“Ai astokillo gaixoak! Ez alzerate konturatzen azkenean berandu eta zaparradarik gogorrenaren erdian athera beharko zeratela, atharterik atharte ibilteko arrapaladan, lehenbiziko bide zathian ia leihorrik, bigarrenean busti xamar, hirugarrenean ondo bustita, lau garrenean blai eta gero uretara erori baziñateke bezela?”

Hunelako oldozmenekin alaitua, kafe batean sartu zan. Utzi euritakoa gardasol-tegian eta adiskideengana joan zan.

Etzan hau euritakoak itxaroten zuana. Bere burua ura zeriola eta beste euritako hotz askoren arte au estu estu sartuta ikusi zuanean: “Hau al da nere jabearen eskerrona euritik hain ongi libratu duanarentzat? Huna zertan gelditu diran hainbeste pozezko oldozmen nere kontura!”

Hau dana entzuten zuan alboko euritako zahar batek eta.

“Agerian dago” erran zion, “oso gaztea zerana, etzerala ohitu oraindik gizonen arte ibilten! Eztakizu gizonen hitz atsegingarriak, eurentzat beharrezkoak diranentzat bakharrik izaten dirana? Hemen, kafe barnean, eztago euriaren arriskurik, euritako bat hemen ezta ezertarako gauza, etzera harritu behar ba, ezpada orhoitzen zutaz zure jabea kanpora irten arte.”

“Bainan... nere jabeak erran du ni naizela berari atsegin zaiona, eta oraintxe bertan ibili da nerekin, poz handia ematen niola eta hunelako gauzak esaten.”

“Ezta ajola. Orduan euria ari zan eta orain hemen barruan ezta. Zu lehen beharrezkoa zinean, orai eragozpen bat baino etzera bereztzat. Ez galdu hau bistatik gizonak ulertzea nahi baduzu. Ezpadaukazu besterik bere kontra, eztaukazu zer esanik. Itxaron hitz asarreak eta biraoak entzun, edo bere pisu guztia zure gainean jasan, makhiltzat hartua izanik hausteko arriskuarekin, edo zartadak hartu, edo gaizki tirabirakatua izan arte.”

“Hain gaiztoak dira ba gizonak euren serbitzurako bizi diranentzat?”

“Paaa!... gaiztoak, gaiztoak... gizonek komeni zaiena egiten dute bethi. Hitz goxoren bat esaten badizute, zugandik zerbait lortzea nahi dutelako izanen da, eta ezer lortzeko itxaropenik ezpadauke, zertarako egon zure begira? Ze ajola zaie zugaitik?”

“Orduan jabe guztiak dira berdinak guretzat?”

“Ez, hori ez. Batzuk besteak baino hobeto pentsatzen dute zer dan gehien komeni zaiena, eta hala pentsaturik jaberik onenak izaten zaizkigu. Ezkaituzte erabilten aizeak gogor jotzen duanean, zabalitzen gaituzte bustirik gagozanean ondo leihortu arte, garbitzen gai-

tuez ongi, josten edo josiarazten dizkigute zauri tikiak handiegiak bilhakatzeke beta pasatzen utzi gabe, eztira ezarten gure gainean pisu guztiarekin... laburki esateko, onak izaten dira gurekin, gugandik zerbitzu gehiago lortzeko.”

“Eta guk ezin dugu egin ezer, jabe txar baten eskuetan erori gerala ikusten dugunean?”

“Nola ez! Asko egin dezake dudarik gabe euritako batek jabe txar baten eskuetatik ihes egiteko. Gizonek eztute jakiten, guk jakiten dugun bezela, noiz dathorren euria, eta kalera atheratzerakoan dudan egoten dira, egunaldia zelakoa izanen othe zaien igarri nahirik. Jabearekin ondo konpontzen dan euritakoak orduan, euria dathorrela ikusten badu, “har nezazu!” esaten dio, eta bestela “utz nezazu!”, bainan jabea gorrotatzen dutenek okerretara esaten diote hau. Gizonak eztu inoiz susmatzen ezer, eta jakin barik, euritakoak agintzen diona egiten du bethi. Zerrápoarekin ere gauza asko egin ditzaieke euritako zoli batek jabe gaizto bategandik laxatu nahi danean. Bainan batez ere jabeak bazter batean edo gardasol-tegi baten uzten duanean dauka euritakoak okasionerik onena beste jabe baten arkitzeko, jabe txarrari “ahantzi zaite nitaz! ahantzi zaite nitaz!” erraiten diolarik.

Jabearenganako zaletasuna hoztu bazitzaion ere, baxhetu zan euritakoa hitz hauk aintzakotzat harturik, jabea bere bilha ethorri arte.

Lagunekin musean ibili ostean gizona kanpora athera zanean oso berandu zan. Kalea leihorrik zegoan eta zeru garbi garbian izarrak ikusten ziran. Etxera ia ia heldu eta euritakoaz orhoitu zan. Atzera kafera.

Athea itxita, bainan argia barruan. Tan tan jo ta euritakoa mesedez emateko. Nagusia zegoan baxharrik, Alkiak mahaien gainean, Eman zionean:

“Euritako ederra” esan zion.

“Paaa!...” erantzun zion berak, “eztago munduan traste higuin-garriagorik. Edonun uzten duzu ahaztuta. Behin zerbitzu aphur bat egiten badizu, ongi ordaindu behar duzu gero, eginarazten dizkitzun urhatsekin.”

Hitz lotsagarri hauk entzun zituanean, burura, edo kirtenera igon zitzaion asarrea euritakoari eta bere jabea bertan behera uztea erabagi zuan.

Jabearen etxeko gardasol-tegian euritako zahar bat eta neska-euritako lirain bat ezagutu zituan. Gerthatu zitzaiona kontatu zienean euritako zaharrak ere kontatu zituan gauza asko jabearen kontra. Gazteago balitz, esan zion, arkituko luke beste batengana joateko okasioren bat, bainan orai zahartzaroan ia etxetik irten gabe bizi zalarik, beranduegi zan alde egiteko, bestela...

Neska-euritakoa pozik zegoan bere ugazabandrearekin eta etzuan nahi alde egiterik, bainan laguntzen zien gizonaren kontrako gorrotoa sentitzen.

Euritakoaren ixtorioak, gardasol-tegirik gardasol-tegi zabaldua, bere anaien belarriak iritxi zituan. Famili ugari bateko seme izanik, asko ziran laguntza eskeindu nahi zioten anaiak.

Egun batzu igaro eta gizona etxean zegoala, euri zaparrada gogor bat erori zan. Jarri zan kalera begira, eta sudurrak kristelean egindako lanhoa eskuaz garbiturik, jendea arrapaladan atharteetan sartzen ikusi zuan. Orhoitu zan orduan nola ibili zan euritakoarekin erosi zuan egunean. “Gauza ederra da euritako bat” oldoztu zuan irriño pozgarri batekin. Bat batean kopeta ilhundu zitzaion. “Bainan euritako batek” oldozten zuan, “beharrezkoa du euria, zerbait izateko. Euririk eztanean eragozpen izugarri bat baino ezta. Lehenbiziko eguna khendu ezkeru ez tut gehiagó lortu euria ta euritakoa batera ikustea. Euria ari danean gardasolik gabe arkitzen naiz, atherkia nerekin daramadanean eguzkia da nagusi zeruan”.

Beste egun batean goizean, kalera atheratzerakoan, begiratu zerura eta hodei asko ikusi zituan iphar-alderuntz mugitzen zirala ari arin, euria izanen dalako seinale ziurra. Hartu euritakoa eta lanera joan zan pozik, berriz ikusiko zitualakoan gardasolpetik jendeak peorietan sartzen.

Irten lanetik euritakoarekin, eta eguzki eder bat baizik etzegoan zeru urdin urdinean. Jenderik gehiena baino goizago jeiki zan eta bera izan ezik ia inork ere etzitan ikusi euri-hodei ilhunak zeruan. Batzuk far egiten zuten, halako egunaldi ederrarekin euritako bat zeramalako. Bera lotsatuta ibili zan etxera heldu arte.

Biharamunean zerura begiratu eta arraiua!... ezin jakin! Bali-teke euria izatea, bainan bezperan baino itxura hobea zuan. Utzi euritakoa etxean eta lantegira.

Irten lantegitik eta euri zaparrada izugarri bat. Lehenbiziko athartera arrapaladan. Han egon, athertuko zan itxaropenarekin.

Gizon bat igaro zan euritako baten azpian harro harro eta bur-lazko irriño batekin begiratu zituan athartean sartutako gardasolbako gaixoak, Harri bat euki baleu burura jaurtiko ziokeen.

Azkenean berandu eta zaparradarik gogorrenaren erdian athera zan, atharterik atharte ibilteko arrapaladan, lehenbiziko bide zathian ia leihorrik, bigarrenean busti xamar, hirugarrenean ondo bustita, laugarrenean blai blai, eta gero uretara erori balitz bezela.

Hurrengo goizean zerua ilhun ilhun. Hartu euritakoa eta lantegira. Irteterakoan sekulako eguzkirik distiratsuena. Hodeien arrastorik ez. Nor da halako eguzki batekin euritakoaz orhoitzen dana?

Biharamun goizean itxura ikharagarri dauka zero ilhunak. Ezin hartu euritakoa, lantegian utzi zuan-da. Hasieran ur tanta batzu baxharrik. Lantegira heldu orduko blai blai. Lana bukatzen danean janzkiak bustita oraindik, Etxerakoan berriz eguzkia eta berriz euri-takoarekin egunaldi onagaz.

Hogei egun ibili zan euritakoarekin egunaldia ona zanean eta euri-takorik gabe euria zanean.

Bainan hau bukatu egin behar zan. Emazteak azkenean euritako zaharra josi zion.

Orduan bai bazekian zer egin behar zuan. Euritako bat lantegian eta beste bat etxean eduki. Euria zanean euritakoa athera, etzanean utzi ta kito. Bi eduki ezker, bata bethi etxean eta bestea bethi lantegian, etzegoan gehiago huts egiterik.

Biharamunean euri-itxuraz hasi zan eguna. Hartu euritako zaharra eta lantegira. Bainan alperrik eraman zuan, ezpaitzan erori ur tanta bat ere etxetik lantegirako bidean. Bukatu lana, ta berriz egunaldi ona. Berriz etxera euritakorik gabe, biak lantegian ahantzirik.

Biharamun goizean ibaika erorten zan euria lanerako orduan. Gizona etsita zegoan. Bi euritako eduki ta biak lantegian! Hartu emaztearena ta kalera. Zabaltzea erreza zalakoan, irten prisekin eta euriaren erdi erdian zerrapoarekin ahaleginetan ibili zan zabaldu ezinik. Zabaldu zuan azkenean, bainan urhats batzu eta berez itxi zitzaion. Ahaleginetan berriz zaparradaren erdian patxadea galtzeko gutti faltatzen zitzaiolarik. Zabaldu zuanean etzuan khendu eskua zerrapotik itxiko othe zitzaion bildurrarekin, eta hunela zebilelarik kale bazter batera heldu ta aizeak buelta eman zion.

Lantegian sartu zanean itsasotik athera zala zirudian. Gardasoltegira joan eta beste bi euritako leihorren ondoan utzi zuan emaztearena edo... bere ondakinak.

Hiru gardasolak lantegian batuta zaudela etzan erreza bakhoitza bere tokian ipintea. Emaztearena etxera ekarteko, emazteak berak lagundu behar zuan. Gaizki dabil kaletik gizon bat egunaldi onarekin gizonezko euritako bat eskuan, osorik dagola be. Egunaldi onarekin euritako hautsi bat kalerik kale eramateko, beharrezkoa da emakume izatea. Euri zaparrada gogor baten erdian euritako bat zabaldua eramatea, nahiz gizonezko, nahiz emakumezkoa dala, edozein gizon harrotzeko gauza da. Euriaren aitzakia khendu ezker, bakharrik jendeagaitik ajolik etzaien gizonek eraman dezakete emakumezko euritako bat. Baldin euritakoa emakumezkoa ezeze hautsia bada, hau ezta nahikoa, arpegia be bai behar da orduan, eta arpegi gogorra gainera.

Hamabost egun egon ziran bi euritakoak ia denbora guztian elkarren ondoan, batzuetan biak etxean, beste batzuetan biak lante-

gian, eta gizona ospetsu bilhakatu zan. Euririk etzanean gardasolekin eta euria zanean gardasolik gabe zebilen gizona deitzen zuten.

Euritako zaharra galdu zuanean etzuan sentitu gehiegi, edo ez behintzat luzaroeqi. Hasieran bai.

Igandeko goiz bat zan eta etzeukan beste ideiarik buruan, gardasola etzuala galdu behar baizik. Bestetan etxean edo lantegian ahaztuta uzten zuanean etzan egoten galtzeko arriskurik. Ardantegiren batean edo ahaztu ezkeru, batek daki: igual eramaten du edozeinek. Oratu tink tinka eta "galdu barik! galdu barik!" zion berekiko.

Bar batean sartu zan adiskideen bilha. Gardasola oraturik, ez galtzeko ideia buruan josi edo nahi zuan.

"Zu!" galdetu zion morroiari, "ikusi al dituzu nere adiskideak?" (galdu barik! galdu barik!...)

"Bai, bost minutu dira joan dirala."

"Eskerrik asko. Hurrengo arte" (galdu barik gal...)

Bazekian berak zein ardantegitara joaten ziran handik eta hara joan zan, bethi gardasola azkarki oraturik.

(...galdu barik! galdu barik!) "Kaxo Bixente!" (galdu barik! galdu barik...)

Ez ta, han ere etzauden bere adiskideak, bainan Bixente arkitu zuan. *Chiquito* bana hartu ta berriketan hasi ziran, Bixente oso xelebrea zan. Berekin derrigor egon behar zera barrezka denbora guztian.

Elkarrekin athera kanpora ta astiro astiro ibili ziran minutu batzuetan hizketan. Gero, hurrengo ardantegian, beste lagunak arkitu zituan. Igande goizetako edanaldia lagunekin oso pozgarria izaten zitzaion bethi, eta astebethe guztian baino berriketa ta irri-barre ugarigoak egiten zituan.

Etixerako orduan euri tanto lodi batek busti zion eskua. Berehala orhoitu zan euritakoaz. Arraiua! Bazekian non utzi zuan! Bixentegaz hizketan zegola, barran utzi zuan *chiquito* bat edateko.

Joan arin arin bar hartara... eta euritakoren arrastorik ez!

Ñooo!!! amorruaren bizia!... Ukabilak tink zeuzkan.

Paaa!... Hobeto! esan zuan gero berekiko. Bi euritakoekin hasi zanetik txartoago ibili zan. Hoba bat bakharririk eduki. Gainera etzuan galdu berria zorionez.

Beste euritakoa Donostian galdu zuan gutti barru, Euritako bategaz ibili danak badaki zelako arriskua dan autobusa gardasola galtzerik nahi eztuanarentzat. Eta dendak? Dendetan ibili ta galtzen eztuenak, ia ia esan diteke eztuala inoiz galduko. Bainan...

Donostira heldu, jetxi autobusetik gardasolagaz eta dendarik dendan ibili zan euritakoa galdu gabe. Aphur bategaitik etzan ethorri atzera gardasolagaz harro harro. Bainan telephono hitz egin behar

zuan eta *Telefónica*'ra abiatu zan.

Ficha bat eta liburua eskuetan, horman kontrako mahaitto batera joan eta numerua bilhatu zuan, euritakoa bistan utzirik telephonu-ondoko bazter batean.

Urrut-hizketaldia bukatu zanean prisekin athera zan *Telefónica*'tik. *Avenida*'tik arin arin ibili ostean eskumara jo zuan Garibay kaletik.

Bat-batean euritakoaz orhoitu zan! Atzera *Telefónica*'ra arrapaladan.

Kristelezko atheak igaro baino lehen, saiatu zan jendeen sorbaldeen gainetik begiratzten. Lehengo bazterrera heldu ta etzegoan han. Galdetu etxe hartako neska bati eta inork ere etziola esan euritako bat arkitu zuanik, bainan athezainari galdetzeko. Athezainak ere ezetz.

Sinhestu bere eliteke!...

Bat-batean, kolumna baten ondoan hirü jaun hizketan ikusten ditu. Hetariko batek dauka bere gardasola!

Joan beregana eta.

"Parkatu!" esaten dio kopet ilhun ilhunekin eta rias! khentzen dio euritakoa.

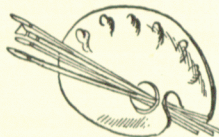
Hirurak aho bethe haginekaz gelditu dira bere begira ahoa ta begiak zabal zabalik... bai ta bera be, bere euritakoa izan beharrean "ia berdina" baino ezuala ohartzen duanean.

Ahalgez gorri gorri,

"Parkatu" esaten dio berriz lehen baino ixilago eta apha! apha!, euritakoa atzera emanik.

Nylonezko euritako bat zan, gure iphuinean ezagutu dugunaren anaia (1).

OSKILLASO.

(1) Ipuin hunek eraman zuen lehen saria 1963-ko Donostiako Euskal-bestetan.

Zerura joan eta atzera ethorri

Denbora asko ezjala, Barranka'ko herri ttiki batean, Nafarroan, neskatil bat ibiltzen zan bethi bere amonarekin, batzuetan altzoan, atso maitearen ezpainetatik zintzilik iphuinak entzuten, eta beste batzuetan bere alboan jolasean, amona beste haurtto bat bailitzan.

Amonarengandik urrutiraten zan aldietan etzan ibiltzen oso ongi, Amak batzuetan iphurdia berotzen zion, nahiz auzoko haur ttiki ttikiei berienda jaten zielako, nahiz ezta giltzapean gorde gabe arkitu ta plaust! kristalezko untzia zathitu eta eskua, arpegia eta soinekoa eztiz oparo zikindu ta ostantzeko ezti guztia lurrean alperrik galdu zualako, alki batera igon ostean, nahiz pasta dentifikazko tuboa jaten arkitu zualako.

Ahal zuanean neskaitltoak ihes egiten zion amari, amonarengana arin joanik. Amonak besarkada batean estutu eta.

“Eztakio jo biher haurreei!” (haurrari) esaten zion amari, Amak orduan bakean uzten zuan.

Ihes egiteko betarik gabe amak arrapatu ezkeru,

“Amiñiek (amonak) esan du eztakiola jo biher haurreei” erraiten zion amari, putxurruntzi handi batekin. Bainan alperrik izaten zan.

Hunelako gaiztakeriak egiteko ezpazan, etzan urrutiraten inoiz amonarengandik, ez ta bere beharren egiteko ere.

Izen asko zituan, Amonak *Ne'e Kuttune* deitzen zuan bethi, Amak batzuetan *Ne'e Politte*, beste batzuetan *Trini*, eta beste batzuetan *Neskato Gaixtoa*. Gehienek Trini deitzen zuten, eta hala deituko dugu guk ere.

Bainan amona, edo han esaten dan bezela amiñe, geixotu egin zan eta ilabethe batzutan bularretik gaizki eta eztulka egon ostean, hil ta zerurat joan zan, Trini gaixoa mundu huntan utzirik.

Nahiz amonak lo egin behar zuala, nahiz sendagilea edo praktikantea indizioak ipintera edo aphaiza elexekoakaz ethorri behar ziralta, nahiz beste aitzaki batekin, azkeneko bi ilabethetan guttitan uzten

zuten neskatilla amonaren gelan sartzen. Amonarekin egun guztia igaroten ohitua egonik, hau itzela izan zan beretzat. Hil zan egunean bertan, ozta oztan joan zan aphaiza eta ama negarrez zegoan amonaren gelako athea zabalik utzirik, Trini piz-untziarekin sartu zanean, eta hantxe amonaren gorputzaren ondoan, buruaren parean, egin zituan bere beharrak.

Amak kuadru hau ikusi zuanean, indarrez ekin zion negarrari. Gero iphurdia garbitu eta izebanera bidaldu zuan neba-arreba guztiakin. gorpuzta hil-herrirat eramaterakoan haurrak aintzinean egon etzitezten.

Izebanetik ethorri zanean etzegoan inor amonaren gelan. Zerura joan zan Trini'ri ezer esan gabe. Etxean egon balitz bai, berekin joanen zitzaken noski, "Zuuki nehi dut amifie!" esaten hasi ezkerok jakina, amonak berekin eramanen zuken, ezpaitzion sekula ezetz esaten gausa bat eskatzen zionean.

Iphuin huntan kontatzen dana gerthatu zaneke astean Trini oso ona izan zan eta amak etzian berotu iphurdia bestetan bezela. Etzian jaten berierende muttiko koskorrei, kollarakada bat ere utzi gabe jaten zuan purru-salda guztia, etzan ibiltzen iphurdia agerian gona-azpikorik gabe, eta etzuan pizik egiten, ez gona-azpikoan, ez ohean. Oso pozik egonen zan noski amona berekin, hau dana zerutik ikusten baitzuan.

Hain ttikia izanarren, bera bakharrik joaten zan batzuetan idiak eta behiak belharretara eroan eta berriz ikuilura joan arazten.

Egun hartan Trini'k gona zuria ta jersey gorria zeramazkin, eta abarketa zuriak lohi xamarrak, eta artillezko galtzerdi urdinak. Bidetik zebilen orduan idiak etxera eroaten. Neskatilttoa argala ta luzea zan bere adinerako. Doi doi bethe zuan bost urtheko adina ilabethe ta erdi aurretik. Ile trentza bi zeuzkan, gariaren kolorezkoak, eta begi urdin ederrak, eta puntaz gorako sudur ttikia. Akulu bat zeraman eskuan, bera baino luzeagoa.

Etziran ordu asko athertu zala eta bidea zathika leihor eta zathika busti eta basaz betherik zegoan, bainan Trini'k etzuan behar begi-begira egoterik espartzinak ez lohitzeko, esku-barnea bezain ongi ezagutzen baitzuan zapaltzen zuan lurra.

Txuri, behirik politena, atzeratuta gelditu da, belhar goxo goxoak bazter batean arkitu eta. Trini'k akuluaz egiten dio iphurdian eta behia besteen atzetik hasten da arin arin, belharrak utzi eta.

Bidearen azkeneko zathia arineketan igaroten dute abelgorriek. Ukuiluko athea erdi zabalik dago eta rast rast rast... sartzen dira danak.

Burdi bat dago hutsik etxe aurrean eta Trini'ren aizpak eta beste neskatil eta muttiko batzuk zabu bezela dindilin dandala darabilte jolasean.

Ollo batzu dabiz inguruetan lurra aztertzen atzaparrekin aphurren bilha.

Euskal Herri'ko burdi zaharren itxurazkoa izanarren, gurpil be-theak eta dana, burdi hunen burtardatza ezta zurezkoa, burdinezkoa baizik. Badirudi bentaja handiak dituztela burdinezko burtardatzekin egiten diran burdiek, ezpaitute negarrik egiten besteak bezela, ajola gutti norainoko zama astunak eraman behar dituzten.

Trini burdira abiatzen da, beste neskatilttoekin jolas egiteko asmoz, bainan arineketan doala, txori ttiki bat altxatzen da bere ondoan eta egakada laburto bat egin ostean, belhar gainean gelditzen da. Gaixoak eztaki oraino egaz egiten. Trini'k aphurrak botaten dizkio, ogi zathi bat sakeletik athera ostean, bainan txorittoa bildurregi da jaten hasteko eta eztu nahi ezer.

Neskatilla errukituta dago. Muttikoek arkitu ezkerro gaizki ibiliko da txori gaixoa. Hartu poliki poliki eta gora jaurtitzen du sasi batzuen gainetik.

Zathi eder bat egiten du txorittoak aidetik egaz, eta sasiz bestaldean gelditzen da. Han eztago arriskuan, muttikoak sasiaren huanindian gelditzen baitira bethi. Bestaldean mendia hasten da zut zut aldapaz gora.

Artean joan dira neskatilttoak, bainan Trini burdira doa.

Ollo batek, bere bilha doalakoan, ihes egiten dio, txita guztiak atzetik eroanik txio txioka.

Erdiko burterraitetan exerita oso ongi ikusten da txorrittoa, bai ta burdi gainean etzanik ere, eta azkenean lo gelditu da egaztittoaren ikara urduriak zaintzen burdi gainean etzanda.

Orduan txorittoa handitu ta handitu, andre eder bat bilhakatzen da. Beregana ethorri eta,

“Trini” erraiten dio andre hunek, “ni naun o'aixen lasatu hunen txooye. Nehi niñen jakittie ona 'o geixtue hintzen. Banekiñenen purru-salda guzie jaten hubela eta ez hubela pixik eetten, ez kuleruen ez ta guatzien e'e. Eta oso ona izendu yeizelakoz, zeru'e e'eman biyout. Nehi dun zeru'e ethorri ne'eki?”

Trini harrituta dago. Andrea bere herriko jendea bezela mintzaten da, ez berak ezagutu dituan andre kanpotarren antzera, nahiz Lekunberri, nahiz Goizueta, nahiz Gipuzko aldekoak zirala.

“Zeru'e? Amiñengana?” galdetzen dio.

“Bai, amiñengana.”

“Bai, bai!!! Guazen guazen amiñengana!!!”

“Ekartzan eskube”

Trini'k pozik ematen dio eskua eta aidean igoten dira biak, gora ta gora, hodeietatik zehar eta izartto ttikien ondotik.

“Andrie! hartuko'ot bat?” galdetzen dio andreari.

“Bai, hartzan, hartzan” ihardesten dio.

Trini'k izarrrik politena hartu ta sakelean gordetan du. Oso ttikia ta distiratsua da.

Izarrak bukatzen diranean zelai eder bat agertzen da. Han dago zerua, eta han, enparantz erdian, etxe zuri polit bat ikusten da.

“Hemen bizi hun amiñe. Joaan (joanen) gaittun be'arregana?” galdetzen dio andreak.

“Bai, bai, guazen amiñengana!”

Etxearen ederra! Athetik sartzen diralarik Trini'k sukerezkoa dala ikusten du.

Orain ixil ixilik doaz etxe barnetik. Baliteke lo egotea amona. Andreak athea zabaltzen dualarik amonaren eztula entzuten da.

Trini athean gelditzen dala, andrea ixil ixilik sartzen da gela ilhun hartan. Leioha zabaldurik argia sartzen uzteko, ethorteko keifua egiten dio Trini'ri eskuaz.

Barrura sartu ta han ikusten du amona ohean, azkeneko denbotetan etxean egoten zan bezela.

“Amiñe, amiñe!” esanik, arin arin doa beregana besoak zabalik.

“Ne'e kuttune!” erraiten dio amonak besoekin laztandu ta musu asko emanik.

“Zeru'e ethorri nintzenien ez hindduten ikusi itxien eta ezi ekarri hindduten ne'eki” esan zion.

“Zuk lo eefi bi'ziñubela eta amak biyeldu ninduben izebaangana soñu asko atha'atzen nubelakoz.”

“Horra zerengatik ez hindduten bilhetu, geixue, ne'e kuttune!... Beño eztu importa. Amiñeki biziko yeiz bethi, ez ne'e kuttune?”

“Bai amiñe, bethi zuuki!” eta berriz hasi ziran besarkadak eta musuak.

“Amiñe!”

“Zer, ne'e kuttune?”

“Egiye da zuk zeruti ikusten gaittuzule nehi duzunian, e'ozin tokiten gaudela?”

“Bai ne'e kuttune bai, e'ozin tokiten zaaiela.”

“Nola izen dettike hori amiñe?”

“Nehi dun ikusi ama?”

“Bai bai bai! ie ikusi!”

“O'aixe ikus'ko'ofnea'u” eta ohe ondoko tele-vistako tresna eder bat biztu ta “Hara!” erraiten dio amonak. Arraiak ikusten diranean botoiari bira eman eta hara non agertzen dan ama sukaldean “Triiiii!!!... Triiini!!!” neskatilla deitu ta deitu.

“Nehi dun o'ai Ma'alén ikusi?”

“Bai, bai!”

Amonak orduan bira erditto bat botoiari eman eta han agertu zan Madalen, erreka batetik zehar xalto egiten ligak erakutsirik.

“O! Ma’alen bai gaixtue dela! galtza-sokak iaakusten! Pekatu mortala!” dio amonak.

Gero sendagilea ethorri zan, eta gero praktikantea indizioak ipintera, eta gero aphaiza eleizakoekin.

Orduan amonak lo egin behar zuala ta andreak Trini kanpora athera ta leihoa eta athea itxi zituan.

“Athor ne’eki” erran zion gero, “lehenbiz’ko komuniyue eefi biauñ-de” (eginen dun eta).

“Lehenbiz’ko komuniyue?”

“Bai zeruben egune’o eetten den lenbiz’ko komuniyue” eta andreak eskutik oratu eta beste etxe batera eramaten du.

“Athor! Soñekue eman biiñet”.

Eta soineko zuri ta polita, eta zapata zuri berriak eta enparauak ematen dizkio.

“Ethorri yei ta ikus’ko’on zeñien poleki hagon” eta ispillu handi baten aurrera joan eta bere irudia ikusten dualarik.

“O! zein poleki na’o!” erraiten du, “Guazen amiñeengana”.

“Ez amiñeengana ez, amiñek lo eefi biin”.

“Noiz joaan ga’a (joanen gera) amiñeengana?”

“Ge’o, esenatzen denien”.

Eta Trini, ispilluari begira dagolarik, hasten da piz egiten soineko ederraren gainean.

Hau ikusirik, hasten da andrea asarre asarre:

“Neskato zikiñe! Pixe eefi din soñeko berriyen geñien? ekartxan soñeku hoi ta zapat’hoik. No soñeko ta espartiiñ zahar hok!”

“Ez ez!... amiñe, amiñe!!!”

“Ze amiñe ta ze istillu! Orden zeruti! (orden = hoa kanpora neska!) Eztun ikusiko amiñe, neskato geixtue! Orden ei (ei = hire) toki’e mundu’e!”

Eta andreak esan zion bezela, Trini burdiaren gainean esnatu zan bere arropa ta espartzin zaharrekin, negarrez eta oraíndik piz egiten.

“Amiñe amiñe! Eztut gehiyo pixik eefien!” zion Trini’k negarrez, Bainan alperrik. Andreak etzion jaramonik ere egiten eta amonak etzion entzuten, orainan lo baitzegoan.

“Trini!!!... Triini!!!... egin zuan amak sukaldetik.

Berehala igerrí zion amak sukaldean sartzen ikusi zuanean piz egin zuala gona-azpikoan, gonak busti bustirik zeuzkan-da.

“Amiñee!!! amiñeeeee!!!” esaten eta negarrez zethorren Trini, eta amak, iphurdia berotu beharrean bestetan bezela, hartu besoetan, musu batzu eman, eta umea eskumakin heltzen zualarik, negar-malko handi bana khendu zituan ezkerrez begietatik.

OSKILLASO.